

INTERNATIONAL JOURNAL OF VOLGA - URAL AND TURKESTAN STUDIES

ULUSLARARASI İDİL - URAL VE TÜRKİSTAN ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yıl: 2022 Cilt: 4 Sayı: 7

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Owner And Managing Editor

Dr. Gökçe Yükselen PELER

Editörler / Editors

Dr. Selahittin TOLKUN – Dr. Gökçe Yükselen PELER

Editör Yardımcıları / Deputy Editors

Saffet Alp YILMAZ

İngilizce Dil Editörü / English Redactor

Dr. Cemal YORGANCIOĞLU

Almanca Dil Editörü / German Redactor

Safiye ULUFER

Yazı İşleri / Secretarial Work

Birkan UZUNOĞLU - Tuğçe Burcu DEMİR – Hatice KARAKAYA

Yayın Kurulu / Editorial Board

Dr. Abdürreşit Celil KARLUK / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Andas Biro ZSOLT / Macar Turan Vakfı / Macaristan

Dr. Aziz ŞAKİR / Sofya Üniversitesi / Bulgaristan

Nesimi Adına Dilcilik Enstitüsü / Azerbaycan

Dr. Elvira LATİFOVA / Bakü Devlet Üniversitesi / Azerbaycan

Dr. Ercan ALKAYA / Fırat Üniversitesi / Türkiye

Dr. Erkin EMET / Ankara Üniversitesi / Türkiye

Dr. Feride TAGİROVA / Tataristan Galimcan İbrahimov Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsü /
Tataristan – Rusya Federasyonu

Dr. Feyzi ERSOY / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Gülnür NABİULLİNA / Akmolla Başkırt Devlet Üniversitesi / Başkurdistan – Rusya
Federasyonu

Dr. Joliboy ELTAZAROV / Semerkant Devlet Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Kayırbek KEMENGER / L. N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Maral TAGANOVA / Türkmenistan İlimler Akademisi Milli Elyazmalar Enstitüsü /
Türkmenistan

Dr. Nazim MURADOV / Lefke Avrupa Üniversitesi / KKTC

Dr. Nurdin USEEV / Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi / Kırgızistan

Dr. Zeynep ELBASAN / Indiana Üniversitesi / Amerika Birleşik Devletleri

İdare Merkezi / Adress

Yenidoğan Mah. Alperen Cad. Köşker Konağı, Bina No: 11/40. Talas / Kayseri.

Tel: +90 507 041 54 09 - E-posta: ijvuts.org / ijvuts@gmail.com

Yayın Türü / Type of the Periodical

Altı aylık, uluslararası hakemli dergi / Biannually, international refereed journal.

Tarandığı Uluslararası Dizinler / International Indexes Index

	ASOS İndeks Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2020
	Directory of Research Journals Indexing (DRJI) Kabul Tarihi / Acceptance Date: 07.2020
	EuroPub Database Kabul Tarihi /Acceptance Date: 09.2020
	Scientific Index Service (SIS) Kabul Tarihi /Acceptance Date: 10.2020
	Ideal Online Kabul Tarihi /Acceptance Date: 12.2020
	ResearchBib Kabul Tarihi /Acceptance Date: 03.2021
	I2OR Indexing Services & Evaluation of Publication Impact Factor (PIF) Kabul Tarihi /Acceptance Date: 03.2021
	Türk Eğitim İndeksi Kabul Tarihi /Acceptance Date: 03. 2021
	İSAM Kabul Tarihi /Acceptance Date: 09. 2021

İçindekiler / Context

Araştırma Makalesi / Research Article

1 – 22 Amerika Merkezî İstihbarat Teşkilatı Raporlarına Göre, Doğu Türkistan'daki İstihbarat Faaliyetleri: (1948-1955)

Çağrı PİŞKİN & Alper Volkan ERTEM

23 – 46 Türkmen Mutasavvıf Şair Azadî'nin (ö. 1173/ 1760) Şiirlerinde “Nefs” Kavramı

Cemile ÇELİK

47 – 60 Kırgız Türkçesinin Ağızlarında Sebze Adları Üzerine Bir İnceleme

Kenjegül KALİEVA

61 –82 Klasik Türk Şiirinde Eksilteli Yüklem Sorunu

Selahittin TOLKUN

83 - 98 Sovyet Türkmenistanı'nda Astrahan Türkmenleri Üzerine Araştırmalar:

K. Böriyev ve C. Mustakova Örneği

Nurettin HATUNOĞLU & Tahir AŞİROV

Çeviri / Translation

99 – 124 Orta Asya'da Uygur Çalışmaları: Tarihsel Bir İnceleme

Çev. Muhammed Göktürk KORKMAZ

125 – 130 Kaşgarlı Mahmud'un Divan-I Lüğati't Türk Adlı Sözlüğünde Fiillerin Semantik Özellikleri Ve Onların Modern Kırgız Türkçesindeki Fiillerle Karşılaştırılması

Çev. Hatice KARAKAYA

131 - 152 Tipolojik Olarak İki Farklı Dil Tarafından Paylaşılan Bir Görünüş İşaretleme Yapısı

Çev. Ebru DİLBAS

Kitap İncelemesi / Book Review

153 – 156 Märyäm Eşmuhämmedova (2021). Suläymän Bäqırğäniyning Äsärläri Kiritilgän Qolyâzmälär Katalogi.

Selahittin TOLKUN

157 – 162 Korkutname

Hatice KARAKAYA

163 – 167 Dîvânu Lugâti't-Türk'te Tekrarlı Atasözleri

Şahin YILDIZ

Araştırma Makalesi / Research Article

169 – 189 Hermeneutics of the Turkish Folk Poem “I Got Cold” in Hamedan Narration

Yousef Gholamı Safar

Bilim Kurulu / Scientific Board

Dr. Abdumurat TİLAVOV / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Abid Nazar MAHDUM / İstanbul Üniversitesi / Türkiye

Dr. Adnan R. KARABEYOĞLU / Kocaeli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Ahmet ALBAYRAK / Erciyes Üniversitesi / Türkiye

Dr. Alimcan İNAYET / Ege Üniversitesi / Türkiye

Dr. Almira Kayırtaykızı KALİYEVA / M. O. Avezov Edebiyat ve Sanat Enstitüsü /
Kazakistan

Dr. Anarkul SALKYNBAY / Al-Farabi Ulıtyq Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Assem KASSYMOVA / Kazak Yenilikçi Beşeri Bilimler ve Hukuk Üniversitesi /
Kazakistan

Dr. Bahadır KERİMOV / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Bekir Tümen SOMUNCUOĞLU / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Bilge Özkan NALBANT / Pamukkale Üniversitesi / Türkiye

Dr. Birsal ORUÇ ASLAN / Balıkesir Üniversitesi / Türkiye

Dr. Bülent BAYRAM / Kırklareli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Cemile KINACI / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Danagül MAHAT / L. N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Dilnavoz YUSUPOVA / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Ebubekir GÜNGÖR / Yozgat Bozok Üniversitesi / Türkiye

Dr. Elçin İBRAHİMOV / Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi / Azerbaycan

Dr. Gatibe Vakıfkızı GULİYEVA / Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi/ Azerbaycan

Dr. Gaybullah BABAYAR / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Güljanat KURMANGALİYEVA ERCİLASUN / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi /
Türkiye

Dr. Güven ARIKLI / Kıbrıs İlim Üniversitesi / KKTC

Dr. Habibe Yazıcı ERSOY / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Hamidulla DADABAYEV / Ali Şir Nevai Üniveristesi / Özbekistan

Dr. Ibodat BOZOROVA / Nevai Devlet Pedagoji Enstitüsü / Özbekistan

Dr. İlham SAYITQULOV/ Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. İlseyar ZAKİROVA / Galimcan İbrahimov Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsü, Tataristan,
Rusya / Tataristan – Rusya Federasyonu

Dr. Jaňagül Serdalıkızı SULTANOVA / Kazak Milli Kızlar Pedagoji Üniversitesi /
Kazakistan

Dr. Kalamkas KALIBAYEVA / Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Kayrat BELEK / Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi / Kırgızistan

Dr. Konuralp ERCİLASUN / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Türkiye

Dr. Kutluk Kağan SÜMER / İstanbul Üniversitesi / Türkiye

Dr. Kürşat YILDIRIM / İstanbul Üniversitesi / Türkiye

Dr. Maktagül ORAZBEK / L. N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Mehmet Mâhur TULUM / Anadolu Üniversitesi / Türkiye

Dr. Mehmet Vefa NALBANT / Pamukkale Üniversitesi / Türkiye

Dr. Muhammed İbrahim YILDIRIM / Yozgat Bozok Üniversitesi / Türkiye

Dr. Mukaddes ABDURAHMONOVA / Mirza Ulug Bey Özbekistan Milli Üniversitesi /
Özbekistan

Dr. Murat CERİTOĞLU / Ankara Üniversitesi / Türkiye

Dr. Murat ÖZŞAHİN / Afyon Kocatepe Üniversitesi / Türkiye

Dr. Mustafa ARGUNŞAH / Erciyes Üniversitesi / Türkiye

Dr. Mustafa ÖNER / Ege Üniversitesi / Türkiye

Dr. Nergis BİRAY / Pamukkale Üniversitesi / Türkiye

Dr. Nevzat ÖZKAN / Erciyes Üniversitesi / Türkiye

Dr. Oxana MANOLOVA YALÇIN / Girne Amerikan Üniversitesi / KKTC

Dr. Özkan ÖZTEKTEN / Ege Üniversitesi / Türkiye

Dr. Qiyas ŞÜKÜROV / Yozgat Bozok Üniversitesi / Türkiye

Dr. Rita Bekjankızı SULTANGALİYEVA / Mahambet Ötemisov Batı Kazakistan Devlet
Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Rysbek ALİMOV / İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi / Türkiye

Dr. Rysgul Abilkhamitkyzy / L. N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Sabahat BAZAROVA / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Sagymbai ZHUMAGULOV / L. N. Gumilyov Avrasya Milli Üniversitesi / Kazakistan

Dr. Sarvinaz SOTİBOLDİYEVA / Ali Şir Nevai Üniveritesi / Özbekistan

Dr. Sevinj AKHUNDOVA / Hitit Üniversitesi / Türkiye

Dr. Sinan GÜZEL / İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi / Türkiye

Dr. Stoyan DİNKOV / Sofya Üniversitesi / Bulgaristan

Dr. Şamil SADİQ / AMEA Huseyn Cavid Ev Müzesi / Azerbaycan

Dr. Uzak JORAQULOV / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Yasin KAYA / Ege Üniversitesi / Türkiye

Dr. Yıldız KOCASAVAŞ / İstanbul Üniversitesi / Türkiye

Dr. Yılmaz ÖZKAYA / Ege Üniversitesi / Türkiye

Dr. Zaynabidin ABDİRASHİDOV / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Dr. Zuhra ALTYMYSHOVA / Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi / Kırgızistan

Dr. Zuhra Usmanbekkızı İSLAMBAYEVA / T. K. Jürgenov Kazak Sanat Akademisi /
Kazakistan

Dr. Zulhumar HOLMANOVA / Ali Şir Nevai Üniversitesi / Özbekistan

Bu Sayıdaki Hakemler / Reviewers In This Issue

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan Rüştü KARABEYOĞLU	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan BAKTIR	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Akif OKUR	Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Cemile KINACI BARAN	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Emrah BOZOK	Millî Savunma Üniversitesi
Doç. Dr. Ferzane DEVLETABADI	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Serkan KÖSE	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Şamil YEŞİLYURT	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Aydan IRGATOĞLU	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÇELİK	Erciyes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Günay TULUM	Anadolu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Melike ÜZÜM	Başkent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nabi AZEROĞLU	Erciyes Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Neslihan ALTUNCUOĞLU	Erciyes Üniversitesi
Dr. Cemal YORGANCIOĞLU	Bahçeşehir Üniversitesi – Kıbrıs
Dr. Erdem TAZEGÜL	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Gürhan ÇOPUR	Ardahan Üniversitesi

Editör Notu / Editorial Note

7. Sayıyı sunarken,

Henüz Covid-19 küresel salgının bitmediği gibi Rusya'nın Ukrayna topraklarına saldırdığı sıkıntılı bir dönemde *İdil-Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi*'nin 4. yayım yılına giriyoruz. Bir yandan hem salgından hem de savaş durumundan dolayı gerginlik yaşarken öte yandan akan hayat içinde dergimizin yeni sayısını sizlere sunmanın kıvancını taşıyoruz.

Dergimizin bu sayısında “Klasik Türk Şiirinde Eksilteli Yükleme Sorunu”, “Sovyet Türkmenistanı'nda Astrahan Türkmenleri Üzerine Araştırmalar: K. Böriyev ve C. Mustakova Örneği”, “Kırgız Türkçesinin Ağzılarında Sebze Adları Üzerine Bir İnceleme”, “Hermeneutic view in order to explore the secrets of the folklore poem ‘Oshodom ha Oshodom’ in the Turkish narrative of Hamedan”, “Amerika Merkezî İstihbarat Teşkilatı Raporlarına Göre, Doğu Türkistan'daki İstihbarat Faaliyetleri (1948-1955)”, “Türkmen Mutasavvıf Şâir Azadî'nin (ö. 1173/ 1760) Şiirlerinde ‘Nefs’ Kavramı” başlıklı araştırma makaleleri bulunmaktadır.

Bu sayımızda ayrıca İdil-Ural ve Türkistan bölgeleriyle ilgili olarak “Tipolojik Olarak İki Farklı Dil Tarafından Paylaşılan Bir Görünüş İşaretleme Yapısı”, “Kaşgarlı Mahmud'un Divan-ı Lüğati't Türk Adlı Sözlüğünde Fiillerin Semantik Özellikleri ve Onların Modern Kırgız Türkçesindeki Fiiller ile Karşılaştırılması”, “Merkezi Asya'da Uygur Çalışmaları: Tarihsel Bir İnceleme” başlıklı makale çevirileri de yer almaktadır.

Bilim dünyasının gelişmesinde kitap tanıtım yazılarının da önemli olduğunu düşünmekteyiz. Dolayısıyla bu sayımızda da “Märyäm Eşmuhämmedova (2021). Suläymän Bäqırğäniy'nin Äsärleri Kiritilgän Qolyäzmälär Katalogi. Taşkent: Taşkent Dävlät Şärqşunâslik Universiteti”, “DÎVÂNU LUGÂTÎ'T-TÛRK'TE TEKRARLI ATASÖZLERİ Bozok, Emrah (2021). Dîvânu Lugâtî't-Türk'te Tekrarlı Atasözleri, Ankara: Gazi Kitabevi, 181 s., ISBN 978-625-7588-29-4”, “Korkutname” başlıklı kitap tanıtım yazılarına da ver vermekteyiz.

Dergimizin bu sayısında da bizleri yalnız bırakmayarak yazılarıyla katkıda bulunan yazar ve çevirmen arkadaşlarımıza hassaten teşekkürlerimi arz ediyorum. Aynı şekilde dergimize gelen bu yazıları değerlendirirken kıymetli zamanlarını ayıran ve bilgilerini esirgemeyen saygıdeğer hakem arkadaşlarımıza da ayrıca minnettarlığımı bildirmek istiyorum.

Tamamen gönüllülük esasında çıkardığımız dergimizin editörlüğünü büyük başarı ve özveriyle yürüten meslektaşım Doç. Dr. Gökçe Yükselen PELER ile yardımcısı Saffet Alp YILMAZ'a, İngilizce dil editörümüz Cemal YORGANCIOĞLU ile Almanca dil editörümüz Safiye ULUFER'e, son olarak dergimizin yayımı sürecinde başta dizgi olmak üzere değişik görevleri üstlenen genç dostlarım Birkan UZUNOĞLU, Hatice KARAKAYA ve Tuğçe Burcu DEMİR'e ayrı ayrı şükranlarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Selahittin TOLKUN